

Effektrapport IOGT-NTO-rörelsen ideell förening – 2018

(org. nr. 802497-7434)

Vad vill er organisation uppnå?

IOGT-NTO-rörelsens långsiktiga och övergripande mål är att människor inte ska fara illa av alkohol eller andra droger - varken i Sverige eller någon annanstans i världen.

Alkohol och andra droger ska inte heller utgöra hinder för mänskliga rättigheter, jämställdhet, hälsa, socioekonomisk rättvisa eller hållbarhet - och människor ska vara aktiva i olika samhällsfrågor.

Vi strävar efter att minska den totala konsumtionen av alkohol och andra droger, eftersom den medför så pass omfattande negativa konsekvenser såväl på individnivå som för samhället i stort. En av våra viktigaste uppgifter är att kämpa för att barn och unga ska ha rätt till en trygg och drogfri uppväxt.

För att uppnå ovanstående arbetar vi med alkoholpolitisk påverkan på lokal, nationell och internationell nivå, utmanar alkoholnormen och stöttar och stärker de som påverkats negativt av eget eller någon annans missbruk.

IOGT-NTO-rörelsen bedriver ett omfattande utvecklingsarbete i fjorton länder i Östafrika, Syd- och Sydostasien och Centraleuropa tillsammans med lokala partnerorganisationer. Det internationella arbetet sträcker sig från förebyggande hälsoarbete, utbildning och fattigdomsbekämpning till lagstiftning- och policyarbete.

Ändamål

IOGT-NTO-rörelsen ideell förening bidrar, med egen verksamhet samt insamling av medel, till att förverkliga IOGT-NTO-rörelsens grundsatser. Genom insatser som syftar till att minska användandet av alkohol och andra droger stärker vi människors frihet, demokratiska rättigheter och hälsa, i Sverige och internationellt. Vi vill möjliggöra en trygg och drogfri uppväxt för barn och unga, och arbetar därför för en restriktiv och solidarisk alkohol- och narkotikapolitik. Vår folkrörelse utmanar alkoholnormen och alkoholkulturer genom att erbjuda nyktra mötesplatser för personlig utveckling och livslångt lärande.

I vilket organisatoriskt sammanhang verkar er organisation?

IOGT-NTO-rörelsen ideell förening, nedan kallad IOGT-NTO-rörelsen, bildades i oktober 2015 av de fyra förbunden IOGT-NTO, Ungdomens Nykterhetsförbund, Nykterhetsrörelsens Scoutförbund och Junis. IOGT-NTO-rörelsens förbund är alla religiöst och partipolitiskt obundna.

Syftet med föreningen är att samla de fyra förbundens gemensamma verksamheter i en organisation för att effektivisera arbetet och möjliggöra gemensam insamling av gåvor och bidrag. Som exempel på gemensamma insamlingskampanjer kan nämnas Vit jul som ägs och genomförs gemensamt av de fyra förbunden, under IOGT-NTO-rörelsens ledning. Förbunden driver också sedan länge ett internationellt arbete tillsammans, även detta arbete förlades i IOGT-NTO-rörelsen.

Strategiska beslut fattas gemensamt av de fyra förbunden medan det operativa arbetet kopplat till insamling och den internationella verksamheten i huvudsak sköts av anställda på IOGT-NTO:s kansli i Stockholm samt två regionkontor i Östafrika respektive Sydostasien. IOGT-NTO:s generalsekreterare är tillika generalsekreterare för IOGT-NTO-rörelsen. IOGT-

NTO-rörelsens styrelse består av åtta ledamöter, två från varje förbund. Ledamöterna väljs på IOGT-NTO-rörelsens årsmöte, av ombud som respektive förbundsstyrelse utsett.

IOGT-NTO-rörelsen, och de fyra förbunden är i sin tur medlemmar i en rad nationella och internationella organisationer och nätverk som bidrar till att stärka organisationernas interna kunskap och metodutveckling. IOGT-NTO-rörelsen är medlem i organisationerna CONCORD, Forum Syd, Svenska FN förbundet och Riksinsamlingen för Världens Barn samt samarbetspartner till Radiohjälpen. En av de viktigaste organisationerna som förbunden är medlemmar i är IOGT International, som samlar över 150 medlemsorganisationer från 60 länder. IOGT-NTO-rörelsen tillsammans med IOGT International samverkar även sina internationella påverkansinsatser gentemot och med globala organisationer som Världshälsoorganisationen (WHO) och andra FN-organ, samt andra biståndsaktörer.

En stor del av den internationella verksamheten genomförs av lokala samarbetsorganisationer som får finansiellt stöd av IOGT-NTO-rörelsen för att genomföra olika projekt. Det ger god förankring och bygger lokal kapacitet långsiktigt. Handläggning av projekt, kommunikation med lokala partners ansökningar och rapporter samt kompetensutveckling, sker på huvudkontoret i Stockholm samt på två regionkontor i Arusha, Tanzania samt Chiang Mai, Thailand.

Vilka strategier har ni för att uppnå era mål?

IOGT-NTO-rörelsen genomför två stora kampanjer per år och bygger långsiktiga relationer med givare och de fyra förbundens medlemmar i syfte att stärka rörelsen ekonomiskt och påverka i våra frågor. Kampanjerna ska, liksom andra delar av verksamheten, bidra till den övergripande visionen om en nyktrare värld. Våra givare och medlemmar är ambassadörer för organisationen, de bär vårt budskap och påverkar sin omgivning.

I all insamling arbetar IOGT-NTO-rörelsen utifrån en flerstegsraket:

1. Etablera samsyn kring alkoholens negativa konsekvenser, med utgångspunkt i människors egna erfarenheter.
2. Samtala kring normer, utmaningar och möjliga lösningar.
3. Beskriva hur IOGT-NTO-rörelsen bidrar till en nyktrare och tryggare värld.
4. Bjuda in människor att delta genom att engagera sig i vår verksamhet och/eller bidra med gåvor.

Denna strategi har vi valt för att vi tror att den ger bäst effekt på rörelsens långsiktiga övergripande mål och för att stärka relationen med våra givare och medlemmar. Två exempel:

Sommarkampanjen genomfördes år 2018 enligt ovan nämnda modell. Kommunikationen utgick ifrån de berättelser vi fått in via glasklar.se, vårt långsiktiga initiativ för att fånga upp människors erfarenheter av hur alkoholen påverkat livet. Vi beskrev långsiktiga effekter på barn och unga som växer upp i missbruksmiljö och betydelsen av att skapa trygga frizoner med vettiga förebilder utanför hemmet. IOGT-NTO-rörelsens läger och sommarlovsaktiviteter lyftes fram som exempel på verksamhet att bidra till med gåvor.

Vit jul-kampanjen utgår ifrån visionen om att alla barn har rätt till en vit jul, det vill säga en jul med nyktra, trygga och närvarande vuxna. Inom ramen för Vit jul arbetar vi sedan ett tiotal år med två spår:

Påverkansarbete som syftar till att få vuxna som firar jul med barn att välja alkoholfritt under julhelgen. Målet är att fler vuxna ska reflektera över hur barn upplever dem när de är påverkade av alkohol och avstå eller minska sin konsumtion även vid andra tillfällen.

Aktiviteter för barn och unga under jullovet, så att de som inte kan eller vill vara hemma under julen ska ha någonstans att ta vägen då skola och fritidsaktiviteter stänger ner. Aktiviteterna anordnas på ideell basis av hundratals medlemmar och föreningar/kårer runt om i landet. De är öppna för alla så att ingen ska känna sig utpekad eller tveka att komma.

Vit jul är också en insamlingskampanj med målet att få fler att vilja bidra både till själva kampanjen men också till vårt långsiktiga arbete för barn och ungas rätt till en trygg och drogfri uppväxt.

Det internationella arbetet finansieras till övervägande del med institutionella medel från Forum Syd/Sida. Arbetet syftar främst till reducerade skadeverkningarna från konsumtion av alkohol och i viss utsträckning andra droger. Arbetet sker på både lokal nivå såväl som nationell och global nivå.

På lokal nivå stödjer vi samarbetspartner som arbetar med att förändra alkoholnormer genom social mobilisering av vuxna och barn, män, kvinnor, flickor och pojkar. Påverkansarbetet genomförs både i familjen, i grannskapet såväl som gentemot lokala beslutsfattare. Förutom att verka för normförändringar så handlar arbetet i hög grad om att minska tillgången på alkohol med olika metoder: framförallt förbud av alkoholreklam samt restriktioner för inköp av alkohol.

På nationell nivå arbetar våra partner med att ändra nationella lagstiftningar i en mer alkoholrestriktiv riktning, vilket är det mest effektiva sättet att nå breda resultat i hela samhället. Förändringsarbetet på den här nivån är ofta ganska långsamt då kraftfulla kommersiella intressen motarbetar alkoholrestriktioner, men med stöd av forskning, internationella organisationer som WHO, nationella hälsomyndigheter och de egna nätverk vi har genom till exempel IOGT International så har det arbetet resulterat i positiva lagförändringar i flera länder. Under 2018-2019 har IOGT-NTO-rörelsen och våra partner lyckats introducera restriktioner i Vietnam, Uganda och Tanzania. Arbetet slutar inte där, fortsättningen handlar om att bevaka att lagstiftningen också implementeras i praktiken.

På global nivå samarbetar vi mycket med IOGT International och ofta är också våra mest kompetenta partner med i detta arbetet. Vi närvarar på olika högnivåmöten och konferenser för att mobilisera internationellt och vi arbetar för att få till en diskurs där alkohol ses som ett utvecklingshinder för global utveckling. Alkohol är en av de största riskfaktorerna kopplat till icke-smittsamma sjukdomar som diabetes, cancer och liknande, som belastar många utvecklingsländers redan svaga hälsobudgetar.

Många av våra samarbetsorganisationer har en social eller förebyggande verksamhet. Det är starkt fokus på barn och ungdomar. I Östafrika ges exempelvis stöd till flera scoutorganisationer, på Balkan sker arbetet till stor del genom regionala och nationella ungdomsnätverk och i Sri Lanka arbetar organisationen ADIC med skolor och festivaler för att bidra till förändring genom ungdomars egna initiativ. Andra samarbetsorganisationer arbetar på bynivå, för att tillsammans med många olika parter i lokalsamhället få till en positiv utveckling. Ofta är kvinnor en ledande kraft till positiv förändring och vi arbetar aktivt för ökad jämställdhet i samtliga projekt.

Vilken kapacitet och vilket kunnande har ni för att uppnå ert mål?

IOGT-NTO-rörelsen arbetar såväl i Sverige som i övriga världen med alkohol och narkotikafrågor. IOGT är sedan bildandet i USA på 1850-talet en nykterhetsorganisation och har i Sverige en lång tradition av att arbeta med både sociala, förebyggande och politiska frågor kring framförallt alkohol, men även narkotika. Det finns därmed en gedigen kunskap i dessa frågor inom IOGT-NTO-rörelsen.

Medarbetarna på den internationella avdelningen består av sex personer fördelat på fem tjänster på huvudkontoret och cirka sex personer på respektive regionkontor. Det är en verksamhetsansvarig chef, en regional chef per regionkontor, handläggare, ekonomer och kommunikatörer. Flera medarbetare på huvudkontoret har själva arbetat i IOGT-NTO-rörelsens samarbetsländer och har därmed en god geografisk och kulturell kompetens. Anställda på regionkontoren är till största del lokalanställda och har därför bra förutsättningar till en väl fungerande kommunikation med partnerorganisationer i regionen.

Insamlingsarbetet genomförs av en grupp medarbetare på IOGT-NTO:s kommunikations- och insamlingsavdelning, som alla har flera års erfarenhet av engagemangsdreven kommunikation och insamling. De har, liksom flera på ekonomiavdelningen, gått FRII:s grundkurs i insamling. Ambitionen är att all personal som är involverad i insamlingen ska gå denna utbildning. Kompetensutveckling av förtroendevalda och personal sker kontinuerligt även på andra sätt; via exempelvis workshops, föreläsningar och insamlingsforum.

Hur vet ni om er organisation gör framsteg?

IOGT-NTO-rörelsen arbetar med resultatbaserad styrning och verksamheten mäts dels genom de nyckeltal kring ändamål, administration och insamlingskostnader som årligen redovisas till Svensk Insamlingskontroll och dels genom kontinuerlig uppföljning av ekonomi och verksamhet i form av regelbundna rapporter samt årsredovisning till IOGT-NTO-rörelsens styrelse.

Den internationella verksamheten som finansieras genom Forum Syd (Sida), eller från Radiohjälpen, rapporteras enligt deras riktlinjer. Utöver det genomförs effektrapporter och utvärderingar med jämna mellanrum. Varje partnerorganisation och projekt har mål och indikatorer och de rapporteras två gånger per år. Projekten besöks även av IOGT-NTO-rörelsens personal från region- eller huvudkontoret flera gånger om året. Revisioner genomförs enligt internationell standard.

Insamlingsarbetet följs upp gentemot de mål som fastställts vad gäller opinionsbildning och insamling. Mål som handlar om insamlade medel följs upp i den ekonomiska redovisningen. Mål som handlar om attityd- eller beteendeförändringar följs upp genom regelbundna attityd- och varumärkesmätningar. Dessutom analyseras varje kampanj och lärdomarna sammanställs på ett sådant sätt att de kan tas i beaktande i det fortsatta arbetet.

Vad har ni åstadkommit så här långt?

Under 2018 fortsatte arbetet med att stärka organisationen utifrån den nya organisationsformen som skapades 2015.

Det tidigare Institutet för IOGT-NTO-rörelsens Internationella arbete införlivades i IOGT-NTO-rörelsen 2017 samt att vårt nya Forum Syd-avtalet initierades samma år. Organisationsutvecklingen gick något långsammare än tänkt då den internationella verksamheten på Sverigekontoret gjorde ett chefsbyte och positionen var vakant under en tid. Vi hade också en del personalomsättning. Mot slutet av 2018 började dock arbetet med att utveckla organisationen ta fart igen. Ute på regionkontoren har det löpande arbetet flutit på.

Det rörelsegemensamma insamlings- och påverkansarbetet har haft fortsatt fokus på metodutveckling och lärande men också på systemutveckling. Ett CRM-system, ny hemsida, fler digitala kanaler och en digital strategi har tagits fram efterhand och de sista delarna av detta lanseras under hösten 2019. Allt för att kunna kommunicera ännu mer målgruppsanpassat och effektivt med givare, följare och medlemmar.

Konkreta resultat

Partners har under 2018 rapporterat att arbetet flyter på enligt plan. Några axplock på resultat är följande: Vår samarbetsorganisation i Serbien har lyckats införa en nationell policy och nu också implementera den. Policyn innebär att all professionell verksamhet som involverar unga ska vara alkoholfri. En partner i Uganda har stöttat utvecklingen av lokal ordningsstadga på många ställen, vilket resulterat i minskade öppettider för barer med alkoholförsäljning och förbud för barn att arbeta i barer. En partner i norra Thailand som arbetar med minoritetsgrupper har lyckats kraftigt reducera alkoholservice i samband med familjeceremonier, som begravningar, vilka förr om åren präglades av stora mängder alkoholintag.

På nationell policynivå såg vi starka framsteg i Vietnam, Tanzania och Uganda. Lagstiftningar som våra partner arbetat aktivt med länge infördes under första halvåret 2019 i dessa länder. Vår partner på Sri Lanka har i samarbete med svenska CAN, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning som IOGT-NTO-rörelsen var med och initierade samt stöttade finansiellt, tagit fram en omfattande studie kring den lankesiska befolkningens alkoholvanor de senaste två decennierna. Den modellen kommer vi att utveckla vidare då vi har brist på bra lokal statistik i våra samarbetsländer.

Som nämndes ovan så genomfördes under 2018 två utåtriktade insamlings- och påverkanskampanjer – en sommarkampanj som byggde på glasklar-berättelser och Vit jul-kampanjen – samt ett antal regelbundna kommunikationsinsatser som riktade sig till existerande givare.

Responser på sommarkampanjen var stark och det var uppenbart att det fanns en stor igenkänningsfaktor. Frågan engagerar och väcker samtal om alkoholens inverkan på våra liv, vilket är ett av våra mål. En utmaning har dock varit att i steg två omvandla engagemanget till givande. Som rörelse måste vi bli ännu bättre på att förklara hur just vår verksamhet gör skillnad för de som drabbats.

Påverkansarbetet under Vit jul fungerar också bra. Den YouGov-undersökning vi låter göra efter varje kampanj visade att 46 procent av de tillfrågade inte dricker alkohol under julhelgen, bland småbarnsmammor är siffran närmare 60 procent, vilket är en ökning i jämförelse med 2017. Kännedomen om Vit jul har minskat något i jämförelse med 2017 och ligger på ca 45 procent bland vuxna i Sverige. Av de som hört talas om kampanjen menar knappt hälften att de påverkats av den. Även här ligger utmaningen i att omvandla engagemanget till givande.